

Тёл пулу

Ветерансен сурчён ёсёпе кәмәллә пулчә

Иртнә юн кун пирён района Чаваш Республикинчи тәп федераллә инспектор Р.К. Тихонов тата Раçсей Федерацийән Президентчән Атәлси федераллә округри полномочиллә представителән пулашаканә М.Х. Канкулов килсе кайрәс. Вәсем район пусләхәпе Ю.А. Ивановпа пәрле «Каршләхри ёс тата вәрса ветеранәсен интернат-сурчә» республикари патшаләх учреждениенче пулчәс.

Муаед Хажмусович кунти пурнас условийәсемпе кәсәкланчә: пушар хәрушсәрләх правилисем пурнасла-нассә-и, ватәсене медицина пулашавә парассә-и, апат мәнле ситерәссә т.ыт. те.

Пушар хәрушсәрләхән правилисене йөркеллех пурнасласа пырассә кунта. Нумаях пулмасть ку теләшле вөрәнү те пулса иртрә. Ватәсене суртан эвакуацияләсе, Мән Сәнтәрти больницына илсе кайрәс. Интернат-суртан директорә Г.Г. Мерлова каланә тәрәх, интернат 2007 сұлтан-

па ёслет. Пәтәмпә 25 ыраңләх вәл. Паянхи куна шәпах саван чухлән пурнассә те. Кунти 5 медицина ёсчәненә вәсәне вәхәтра медицина пулашавә парать. Столовай-енче меню та пуян.

— Кунта условием санаторинчән каях мар, — терә район пусләхә Ю.А. Иванов.

— Ашти ватәсем пурнассә?

— Кәсәкланчә Муаед Хажмусович.

— Пәтәм республикаран. Ку интернат-сурта каяс текенәсәсә малтан пирән пата соца-аллә хәтлән пайне тухассә. Эпир вара министерство урла ырнастаратрәп вәсәне, — аңлантарчә районти социаллә хәтлән пайен ертүси Н.П. Петрова.

Хәнасем столовай-енче пулса курчәс. Ватәсемпе каласрәс. Каласа хәвармалла, ветерансем пүләмсенче пәрерән е икшерән пурнассә.

М.Х. Канкулов ветерансен пурнас условийәсемпе кәмәллә пулчә.

— Мәнстир кунта пулни мәнле витәм курет? — ыйтрә вәл.

— Мәнстирте пурнакансем те кунта килсех сүрессә, пирән ватәсем те унта кайсах тәрәсәсә.

Раçсей Федерацийән Президентчән Атәлси федераллә округри полномочиллә представителән пулашаканә саван пекех Каршләхри Александр Невски ячәллә арсынсен мәнстирәненче те пулчә. Виталий атте мәнстир ёсә-хәләнчә паллаштарчә. Вәл хәнана ыра сунса тураш парнелерә.

Л. ПАВЛОВА.
Сән үкерчәкре: тел пулу вәхәтәненә.

Автор сән үкерчәкә.

Района йөркеленерепе — 65 сұл

Самракләх сүләсем ёмәрех асра

Иртнә ёмәрән 60-меш тата 70-меш сүләнчә пусләмәшә пәтәм совет сәршывәнчи, Чаваш Республикинчи тата пирән Муркаш районенчи ёс сыннисемшән паллә тапхәр пулса тәчә. Уйрама хәрушсәр чухнехи самракләхсән, комсомоләсемпе пионерсемшән хәваланса ёслемәлли, тәрәшәсә вөрәнмәлли вәхәт пулчә. Сәк сүләнчә Чаваш комсомол организацие 50 сұл, Чаваш Республики 50 сұл, В.И. Ленин суралнәранпа 100 сұл, Муркаш районне йөркеленерепе 25 сұл, Пәтәм Союзри пионерсен организацие туса хунәранпа 50 сұл, Совет Союзне туса хунәранпа 50 сұл ситнине паллә турәмәр. Сәк тапхәрта пирән пурнас чәннипех те пур енчен те интереслә, тулхә, илемлә, саванәслә пулнә.

1968—1972 сүләнчә эпә ВЛКСМ Муркаш райкомән секретарәнчә ёсләнә. Комсомол организацие районти 4 пин самрака, 3 пин ытла шул ачине, хусаләхсәнчә вай хуракан 100-шер яшкәремә пәрлештерсе тәнә. Эпир ун чухне самракләхсәнчә тачә сыхәнса ёсләсе район историйәнчә кәшт та пулин паллә йөр хәварас тәсә тәрәшнә. Сәк сүләнчә комсомол енепә вай хунә З. Ярикова, О. Данилова, М. Сесьмекова, М. Федотов, Г. Горшков, Ю. Румянцев, А. Суворов, З. Кольцова, А. Бинова, М. Верендеев, Г. Иванов самракләхсән чән-чән ертүсисем пулнә.

Район ёсчәненәсә хәйсән ёс үсәмәсемпе республикара яланах малтисен ретәнчә пулнә. Промышленносура, ял хусаләхсәнчә, культура, вөрәнтурә, сывләха сыхласинчә, сугу-илүрә, йәлә ыйтәвәсене тивәстерессинчә кәртүсәсем япәх пулман. Сәк сүләнчә районти комсомоләсем Пәтәм Союзри социализма амәртүра 3 сұл хушши малтисем пулнә май ВЛКСМ Тәп Комитечән ку-са сүрәкән Хәрлә ялавне хәйсән аллинчән вәсәртмерәс, аңа хамәр районта ёмәрләхәх хәварма пуларчәс. Халә ку ялав район музейәнчә упранатә.

Ялти яшәсемшән чи малтанәх техникана алла илсе унпа тухәслә уса курасти тәп задача шутланнә. Ку енепә «Сеятель» колхозри пусләмәш комсомол организацие (секретарә Ю. Румянцев) пу-сару турә — комсомол путе-

википе механизатор професине алла илме самракләхсәнчә вөрәнне ячә. Сәк пуларәва ун чухнехи колхоз председателә С. Афанасьев ырласа йышәнчә. Училищәре вөрәнчәкән самракләхсәнчә уйәхсәрен стипенди парса пулашрә, хысәнчә вара техника сирәплетсе пачә.

Самракләхсән пуларулахне пулах аңса пулнә тыра-пула-на вәхәтра, тирпейлә пуларса кәртме пуларнә. Районти комбайнерсем хушшинчә Ильич яч. хис. колхозри В. Семеновпа А. Никодимов, «Свобода» колхозри В. Пет-

илү системине ёсләме кайма чәнсе каланә. Хамәр районта сутусәсем хәтәрлессипе ятарлә шул йөркеленә. ВЛКСМ путевкипе вуншар комсомолец вөрәнсе ялти магазинсенчә ёсләме тытаннә.

Суворов яч. хис. колхозри пусләмәш комсомол организацие (секретарә К. Иванова) республикари яшәненчә самракләхсән уй-хирте юр сителәклә тытса хәварса пулас тыр-пул тухәсән никәсәне сирәплетес енепә пусару туса чәнсе каларә. Самракләхсән пуларәвне ВЛКСМ Чаваш

ун чухнехи самракләхсән.

ВЛКСМ райкомә хәйәнчә паләртнә ёс-хәләнчә ыраңсенчи пусләмәш комсомол организацие, вәсен секретарәсем урла туса пынә. Сәк самракләхсән обществәлла ёсчәненчә аякра таман, шаннә ёсчәненчә ответләха сирәп туйнә. Пурне вәсәне асанса та пәтерес сүк. Сапах та вәсем хушшинчә И. Микашкин, А. Чаплина, Е. Сергеева, С. Ялугин, И. Столяров, Ю. Румянцев, К. Иванова, Д. Васильева, Т. Кваскова, В. Вершинина, Н. Николаева, В. Морозова, А. Суворов, Б. Сапожников, Г. Кушманов ячәсәне асанса хәвармасәр май сүк тәсә шутлатә.

Районти комсомол организацие чәнәсенчәнчи пуларуллисем сәршывара иртерекен пысак мероприяти-сене те хушшәнма тивәс пулнә. «Сеятель» колхозри пусләмәш комсомол организацие секретарә Ю. Румянцев ВЛКСМ XVI сьезчән делегачә, Чапаев яч. хис. колхозри пусләмәш комсомол организацие секретарә Н. Николаева Пәтәм Союзри колхозниксен III сьезчән делегачә пулма тивәсрәс.

Пәтәм Союзри В.И. Ленин ячәпә хисәпләненчә пионерсен организацие 50 сұл туларине кәтсе илнә тапхәрта шулсенчи пионерсемпе аслә вожатәйсем хәйсән туса ирттернә ёсәсемпе ВЛКСМ райкомне пысак пулашу пачәс. А. Аркадьева, А. Алексеева, А. Авдеева, Н. Палтанкина, Т. Терентьева, Е. Иванова, Л. Иванова, Ю. Голубева ачәсәне усәллә ёсәсәне явәстарма пуларнә, вәсен пурнасчәнчи ачаләх вәхәтне яланләха асра хәварассишән тәрәшнә. Тайма пу сүсәне саканшән ун чухнехи пур комсомолецем ячәпә.

Эпә пурнасра районти комсомоләсемпе тата самракләхсәнчә пәрле Муркаш районен историне темисә йөркә сүрсә хәварма май килнәшәнчә пулараванатәп. Сәк шухәша комсомолта пәрле ёсләнә, пәрле каннә, саваннә кашни сын манпа пәрле пайлатә пулә тәсә шутлатәп.

А. ГРИГОРЬЕВ,
комсомол ветеранә.

Сән үкерчәкре: комсомолан Чаваш область конференцие Муркаш районенчән хушшәннә делегатсем. 1970 сұлхи январә уйәхә.

Культура хыпарәсем

«Сәкәртан асли сук»

Мартан 20-мешәнчә Мән Сәнтәр библиотекинчә «Сәкәртан асли сук» уяв мөроприятийә иртрә. Сәр ёсчәненчә сұлталәкә ячәпә унта сәкәр үстерекенсене кәна мар, сәкәр пәсәрекәнсене те чәнтәмәр. Сәк уява хушшәнчә Г.П. Мазиков, район администрацие ял хусаләх пайәнчә агрономә А.И. Павлов, «Рассвет» агрофирма специализациясем, В.В. Бархаткин, В.А. Гаврилов, А.А. Третьнев, И. Чернова, А.Г. Ежиков фермерсем, «Сундырь-Хлеб» предприятия директорә Л.Г. Ильгечкин, кунти технологсемпе сәкәр пәсәрекәнсем, предприятия ветеранәсем тата чәннисем сәкәр пирикумай пәлме пуларчәс. Мән Сәнтәр шуләнчә вөрәнчәкәнсем савәсем вуларәс, инсценировкасем кәтартрәс.

Фермерсем хәйсән малашләх планәсемпе паллаштарчәс. Вәсен шучәпә районта маркетинг службине йөркелемәлли. Мәншәнчә тәсен хәш чухне туса илнә тырпула вурнастарассипе йывәрләхсән сахал мар.

Инна Чернова фермер каласа панә тәрәх, килти хусаләхә ёнесем усрани тупашлә. 12 ёнеренчә суса илнә сәте сутни сәмьене сахал

мар тупаш курет.

А.И. Павлов сәр улми үстерес ыйтәва хускатрә. Аңча та сортсем пирику те манмаллә мар. Пысак тухәс паракан сортсене ытларәх лартса тумалла.

«Сундырь-Хлеб» предприятия директорә Л.Г. Ильгечкин, Т.Н. Маринкина тата Н.И. Иванишина технологсем предприятия историе, кунта туса хәтәрлекен продукциясенчә тәсәсем пирику каласа пачәс, малашләх планәсемпе паллаштарчәс.

Хысәнчә «Сундырь-Хлеб» предприятия сәне продукцияи иртрә. Культурапа кану центрәнчә хәнасен пүләмәнчә сәкәр издәлийәсемпе паллашма, чәй ёсәме пуларчәс пухәннисем.

Чәй ёсәне хысәнчә сәкәр ситерекәнсемпе сәкәр пәсәрекәнчә командисем амәртәва тухрәс. Яланхи пекех тухрәс. Вәсен шучәпә районта маркетинг службине йөркелемәлли. Мәншәнчә тәсен хәш чухне туса илнә тырпула вурнастарассипе йывәрләхсән сахал мар.

Инна Чернова фермер каласа панә тәрәх, килти хусаләхә ёнесем усрани тупашлә. 12 ёнеренчә суса илнә сәте сутни сәмьене сахал

С. СОКОЛОВА,
Мән Сәнтәрти тәсләх библиотека заведующийә.

Вулакан пуларулахә

Хурәнсем

Пәве хәрри. Сүрмаллә ыраң. Тусәмпала ача чухне Лартсаттәмәр пәр мәшәр

Вайя тухма тен хәтәрләннә, Сүлсийәсем — чән шулкеме.

Пәве те кәнә ав үссе.

Ик йәрәс пүллә шура хурән... Саватәп сирән тусләха.

Сәнәсәне шыва үкернә, Майлаçсә тейән кәтрине.

Пәве хәрне хәш чух тухатәп Сирәнпәле тунсәхлама.

Марпи МАТРОСОВА.

Ёсәре пуларуллисем

Куллен сұл синчә

Сәр синчә мән төрлә кәна ёс сук пулә. Пирәнтен кашниех пурнасра хәйне киләшәкән ёс суйласа илсе сәршыва, халәха усәллә сын пулма тәрәшәтә.

Илер-ха акә Владимир Ильич Васильева. Аңа районтти сынсенчән чылайашә аван пәлет. Вәл «Васкавлә пулашу» уйрәмәнчә ёсләме пулсани 28 сұл. Сәк хушәра миçе сыннан пурнасәне сәлса хәварман пулә. Ёсә пәлсе, тәплән тәватә. Сәкән пек хәйсән ёсчә чунтан парәннә сынсенчә кам ырапа асанмасть пулә. Чирлисем шәнкәравлаçсә сәс, «Васкавлә пулашу» машини сұла тухатә те. Вәсем пырса ситсә-

нех чирлисем хәйсәнчә сәмәлләнчә туяçсә. Вәсем пәлсәсә: шура халатлә кәмәллә та нумай пәлекәнчә сын-сәне вәсәне сәлса хәварасәсәх, ура сине тәрәтәсәх.

Кунта ёсләкәнсем пурте пуларулла, сынсенчә вәхәтра пулашу пама хәтәр. Вәсәне сивви те, ашши те, шарлаттарса сүмәр сунти те чарса тәмасть. Яланхи чирлисене сыватма, пулашма хәтәр вәсем.

Шура халатлисене пурте ырапа асанасәсә, тав сәмаха каласәсә.

М. НИКОЛАЕВА,
Тойкилтәри библиотека ертүси.

Сәнә кәнеке

Паллашма интереслә пулә

Эпә чаваш кәнекисене вулама питә юрататәп. Хама йывәр чухне алла кәнеке тытатәп. Кәнекери сәнарсем мана йывәрләха сәнтәрме пулашасәсә. Сәк кунсенчә эпә С.В. Павлов сүрнә «Авәр» ятлә кәнекене вуласа тухрәм. Мана кәнекери Артем Кураева Ольга Усманова сәнарәсем таса чунлә пулишәнчә тата ёмәчәсемшән, нимәнлә йывәрләхән та хәраманишәнчә киләшрәс. Пурнасра йывәр вәхәтра пәр-пәрне пулашакәнсем те сахал мар. «Авәр» кәнекере Ольга Усманова Артем Кураева йывәрләхән тухма Лазарев, Платонов, Артем пиччәшә Иван Антонович пулашасәсә. Мана тата кәнекери пулас сәмәрәкә следователь Ишмуратов киләшрә. Кураева милицие илсе пырсан, хәйәнчә таса чунлә Артем Кураева пиччәшәне тупма пулашәтә. Пур сәмәрәкә та саван пек таса чунлә пулинчә.

Кәнекере пәтәмпәх пурнасра пулса иртекән ёсчә синчәнчә сүрса панә. Саванчә пекех кәнекере хура чунлә сынсенчә сәнарланә. Тәсләхрән, Уртем Науом, Игнатъев, Ярабаев. Вәсем пеккисене хәрхәненчә сынсем те сахал мар пурнасра. Пәтәмәшә илсен, кәнеке питә киләшрә.

Ирина АЛЕКСЕЕВА,
Кашмаш ялә.